

KOULUPÄIVÄN RAKENNE

Perusopetusasetuksessa (20.11.1998/852) säädetään opetukseen käytettävästä päivittäisestä, viikoittaisesta ja vuosittaisesta määrästä. Koulupäivän rakenteen kannalta asetuksen keskeisiä kohtia ovat

- 3 § 4 mom. ”Opetukseen tulee käyttää tuntia kohti vähintään 45 minuuttia. Opetukseen käytettävä aika jaetaan tarkoituksenmukaisiksi opetusjaksoiksi.”
- 4 § 1 mom. ”Esiopetuksessa ja perusopetuksen kahdella ensimmäisellä vuosiluokalla oppilaan työpäivään saa kuulua enintään 5 oppituntia ja muina vuosina sekä lisäopetuksessa enintään 7 oppituntia.”

Laskennallisesti jokaisesta oppitunnista on käytettävä opetukseen siis vähintään 45 minuuttia. Tämä ei merkitse sitä, että opetus olisi aina järjestettävä 45 minuutin jaksoissa, joten myös toisenlainen rytmittely on mahdollista. Huomioitavaa on, että välitunteihin tai ruokailuun käytettävän ajan pituutta ei säädellä.

Oppilaan tuntimääriin lasketaan mukaan vain varsinaiset oppitunnit. Tuntimääriin ei siten lasketa esimerkiksi ruokailutaukoja, välitunteja, oppituntien väliin jääviä hyppytunteja eikä esim. kerhotoimintaa. Oppilaan työaika koskevissa säädöksissä ei säädellä myöskään sitä, mihin kellonaikaan oppitunnit sijoitetaan, vaan asiasta päättää opetuksen järjestäjä.

Opettajien työ ja palkkaus perustuu opetustunteihin (OVTES). Yhden opetustunnin kesto on 60 minuuttia, josta opetukseen tulee käyttää siis vähintään 45 minuuttia. Tällöin esim. sellaisena työpäivänä, johon opettajalle on merkitty 6 opetustuntia, hänen opetus- ja valvontavelvollisuutensa on 6 tuntia eli 360 minuuttia.

Oppituntien rytmittely 45 minuutin opetukseen ja sitä seuraavaan 15 minuutin taukoon (välitunti tai toiminnallinen tuokio) ei tarjoa monipuoliselle ja riittäväälle liikkumiselle tarpeeksi aikaa yksittäisen koulupäivän aikana. Perusopetusasetus ja opettajien työaika-lainsäädäntö huomioiden koulupäivään voidaan rakentaa varsin yksinkertaisesti joko kaksi 30 minuutin tai yksi 45 minuutin tuokio liikkumiselle (ks. liite / kaavio). Pidemmät toiminnalliset tauot koulupäivän keskelle saadaan aikaan rytmittämällä oppitunteja 90 minuutin jaksoihin (huom. ruokailut). Opetukselta tämä vaatii toiminnallisuutta, jonka voisi olettaa kuuluvan opettajien opetusmenetelmiin jo nykyisellään. Rytmityksen etuna on se, että kahden 15 minuutin toiminnallisen tuokion sijaan saadaan yksi yhtämittainen 30 minuutin tuokio.

Näiden pidempien toiminnallisten tuokioiden aikana oppilaalla on mahdollisuuksia sellaiseen liikkumiseen, jolla on vaikutuksia mm. oppilaiden terveyteen. Pidempien taukojen aikana koulun on myös mahdollista tehdä yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa aktivoitaessa toiminnallisia tuokioita. 3. sektorin toimijoiden kanssa voidaan tehdä yhteistyötä mm. tuottamalla ohjattua välituntitoimintaa (ulkopuolinen taho, vertaisohjaajat) tai kerhotoimintaa koulupäivän keskelle.

Opettajan kohdalla oppituntien rytmittely ei lisää päivittäistä opetus- eikä valvonta-aikaa. Edellä mainitun kuuden tunnin työpäivän aikana opetus- ja valvontavastuu jää kuuden tunnin (360 minuutin) sisälle. Pidemmät tauot mahdollistavat henkilökunnalle myös työjärjestyksistä riippumattoman yhteisen suunnitteluajan löytämisen työpäivän keskellä sekä myös yhteydenpidon koteihin päin.

Pelkillä rakenteilla lasta ei kuitenkaan liikuteta, on koulupäivän keskelle luotu tauko sitten kuinka pitkä tahansa. Koko koulun toimintakulttuuria tulee kehittää ja liikkumisen suotuisat vaikutukset koulutyölle ja muutoinkin yksilölle itselleen nostaa esiin. Liikkumista ei pidä nähdä muuta koulun opetus- ja kehittämistoimintaa poissulkevana tai rajaavana elementtinä.

Rakenteiden tarkastelussa ei tule pitäytyä esteisiin. Kuljetusoppilaiden määrä, koulun koko, ruokailujen järjestämistavat ym. tuovat kyllä variaatioita koulupäivän rakenne-malleihin, mutta perusidea pidemmistä toiminnallisista tuokioista pystytään silti säilyttämään ja toteuttamaan. Esimerkkinä tästä voisi toimia muokatun koulupäivän rakennemallin toteuttaminen vain tietty(-i)nä viikon päivä(-i)nä.

Koulupäivän rakenteen muutos on yksi keskeisimmistä tekijöistä, kun tavoitteena on tunti liikkumista jokaisen koulupäivän aikana.

